

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

II. Per quid formaliter constituatur æternitas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

Dei, propter sui plenitudinem & perfectionem, apta sit correspondere infinito tempori, & de facto corresponderit infinita moræ imaginariæ à parte ante. Sicut ratione immensitatis aptus est Deus correspondere infinito spatio reali, & de facto correspondet infinito spatio imaginario, ut infra probabo, cum de immensitate. Ratione huius virtualis diuisibilitatis interdum Patres æternitati tribuunt differentias præteriti, præsentis, & futuri. Lege August. tract. 99. in Ioan-nem.

SECTIO II.

Per quid formaliter constituatur Aeternitas?

Henricus,
Ferrariensis,
Bannez.

8. **P**RIMA Sententia Henrici in summa art. 31. q. 2. Ferrar. 1. contra Gentes cap. 15. §. Proportionaliter. Bannez 1. p. q. 10. ar. 1. dubio 2. affirmantium, æternitatem proximè constitui per rationem mensuræ, non realis, sed rationis. Duo enim distinguit in æternitate Ferr. vnitatem seu uniformitatem diuini esse, & mensurationem eiusdem: primum docet conuenire Deo re ipsa, nullo intellectu cogitante; est enim Deus re ipsa vniformis propter suam immutabilitatem: secundum per operationem intellectus, distinguens vnitatem diuini esse ab ipso esse, apprehendens ipsam vnitatem ut mensuram eiusdem esse. Vnde, non considerante intellectu rationem mensuræ, est quidem in re entitas ipsa, quæ est æternitas, non est tamen ratio completa æternitatis, quia hæc completur per rationem mensuræ, quæ Deo conuenit per operationem intellectus.

S. Thomas.

9. Probatur 1. auctoritate S. Thomæ 1. p. q. 10. ar. 2. ad tertium docentis Deum dici æternum, quatenus ei conuenit ratio mensuræ secundum apprehensionem nostram, & in 1. dist. 19. q. 2. art. 1. ait, rationem mensuræ complere rationem æternitatis.

Aristotel.

10. Secundò, quia scrip. & Patres æternitatem contra ponunt tempori, dicunt enim, Deum esse in æternitate, sicut res corruptibiles in tempore: sed tempus completur per rationem mensuræ, ergo & æternitas. Minor constat ex definitione temporis, est enim, auctore Philosopho 4. phys. tex. 101. Numerus, motus, secundum prius & posterius, quo res corruptibiles mensuramus. Consequentia verò probatur, quoniam si æternitas non importaret rationem mensuræ, non magis ipsa, quam quodlibet aliud attributum contraponeretur tempori.

Vasquez.

11. **S**ECUNDA Sententia Vasquez 1. p. disp. 31. nu. 23. opinantis æternitatem compleri negatione mensuræ, quæ est quædam negatio respectus rationis. Probat primò ex illa particula definitionis æternitatis, *Interminabilis*, hæc enim non tantum significat negatio-

nem principij & finis in duratione, quæ est realis, sed etiam negationem mensuræ, quæ est rationis: *Interminabile* enim est, quod nec determinari, nec definiri aliqua mensura potest. Secundò, quia oppositorum oppositæ debent esse differentiæ: sed æternitas & tempus opponuntur: ergo sicut formalis ratio temporis consistit in mensura numerata & definita per intellectum, ut ipsa possit esse aliarum durationum mensura: ita æternitas est duratio omni prorsus carens mensura.

Gillius.
Fasolus.

12. **T**ERTIA Sententia Gillij lib. 2. tract. 10. cap. 10. Fasoli in 1. p. q. 10. art. 1. dubit. 7. & aliorum affirmantium, æternitatem adæquatè compleri per negationem termini seu principij & finis, tam actualis, quam possibilis. Fundamentum est, quoniam, hac tantum negatione concepta, adæquatè concipitur ratio ipsa æternitatis: ergo per hanc adæquatè saluatur ratio æternitatis. Consequentia patet, quoniam ratio formalis adæquata est illa, qua posita, & ceteris omnibus sublatis, manet integra ratio formalis constitutiva rei. Antecedens probatur, quia, ea tantum posita, duratio diuina primò & adæquatè cōdistinguitur ab omni alia duratione creata, quia nulla duratio creata dicit negationem principij & finis, saltem possibilis, cum omnis creatura in sui inceptione, & desitione pendeat à libera voluntate Dei.

13. **D**ICO primò: *Æternitas Dei non completur formaliter per rationem mensuræ*. Fundamentum est, quoniam ratio mensuræ non est quid reale, sed rationis; importat enim durationem diuinam, ut formam distinctam ab esse diuino, illudque mensuram, quod est quid ratione confictum. *Æternitas* autem competit Deo absque vlla operatione intellectus: ergo.

14. **D**ICO secundò: *Æternitas Dei non completur formaliter per negationem mensuræ*. Probatur primò, quia nulla negatio concipi potest absque formâ negata: ergo concipi non posset æternitas sub negatione mensuræ, absque conceptione ipsius mensuræ, ranquam formæ negatæ: atqui probatum est, concipi posse æternitatem, absque eo quod concipiatur vlla ratio mensuræ: ergo negatio mensuræ non est formale completiū æternitatis.

15. Secundò nulla negatio potest esse formale completiū rei, cui opposita forma negata non repugnat: atqui opposita ratio mensuræ negatæ non repugnat æternitati: ergo nequit æternitas per negationem mensuræ formaliter compleri. Maior constat, quia quod est formale completiū rei, constituit rem essentialiter: repugnat autem, ut possit rei conuenire oppositum eius, quod illam constituit essentialiter, alioqui posset conuenire illi destructiū sui, quod implicat. Minor probatur, quia licet æternitas non constituatur formaliter per rationem mensuræ, non tamen illi ratio mensuræ repugnat: etenim sine vlla repugnantia concipitur æternitas propria mensura diuini esse. Ne-

que

que ad hoc requiritur realis distinctio inter mensuram & mēsuratum, sed sufficit distinctio virtualis, qua vnum apprehenditur vt mensura, alterum vt mēsuratum.

16. Dico 3. Neque completa ratio aeternitatis saluatur in sola ac praeclara negatione termini, tam actualis, quam possibilis. Fundamentum est, quia per huiusmodi negationem non exprimitur, nisi quoddam esse Diuinum non possit incipere desinere, sed praeter hoc aeternitas addit positivam permanentiam in suo esse: qui conceptus non habetur per solam negationem termini. Minor constat, nam aeternitas est duratio; duratio autem formaliter importat permanentiam rei, cuius est duratio: haec autem non exprimitur formaliter per negationem termini; quia licet negatio termini inferat causaliter hanc permanentiam, non tamen illam exprimit formaliter: negatio enim formaliter tantum exprimit incapacitatem principij, & finis, non autem formalem permanentiam rei, actu in suo esse perseverantis.

17. Dico 4. Aeternitas praeter negationem termini, superaddit permanentiam vitae Diuinæ cum perfecta vniformitate essendi, & aptitudinali correspondentia ad infinitum tempus. Est Scot. quodlibet 6. *Scotus.* *Molina.* *Shavez.* *Contra istud, Molina* 1. p. q. 10. ar. 1. Disp. 4. nec ab ea discrepat Suar. in Metaph. disp. 50. sec. 4. & deducitur ex praeposita definitione aeternitatis. Etenim per *interminabilem vitam*, exprimitur negatio termini: per *ly tota simul & perfecta possessio*, permanentia eiusdem cum omnimoda vniformitate essendi, & simul innuitur aptitudo coexistendi omni tempore & durationi possibili.

18. Fundamentum assertionis est, quoniam ea omnia censenda sunt de essentia rei, sine quibus non exprimitur adequatus conceptus rei: atqui sine his non exprimitur adequatus conceptus aeternitatis; igitur omnia censenda sunt de essentia aeternitatis. Maior cum consequentia constat. Minorem ostendo quoad singula. Nam primò aeternitas est duratio quaedam permanens, ergo includere debet quicquid essentialiter includit duratio permanens: sed haec supra existentiam rei addit quasi habitualement permanentiam eiusdem rei, quae explicatur per actualement existentiam rei, cum connotatione praexistentiae eiusdem. Secundò Aeternitas discriminetur à qualibet duratione creata, tum per omnimodam unitatem essendi; tum per negationem omnis termini tam actualis quam possibilis, & quod ex his consequitur, per aptitudinalem coexistentiam ad infinitum tempus. Igitur haec omnia censenda sunt de quidditativo conceptu aeternitatis. Nisi enim Deus concipiatur in suo esse semper & vniformiter existere, absque vlllo termino actuali & possibili, nec non cum aptitudine ad coexistendum infinito tempore, non concipitur adequatus, & explicitus conceptus aeternitatis. Igitur haec omnia concurrunt

ad integrandam adequatè aeternitatem.

19. Confirmatur ex paritate immensitatis: nam ita se habet in Deo aeternitas, sicut immensitas; sicut etiam per immensitatem coexistit loco, ita per aeternitatem tempore: atqui non habetur adequatus conceptus immensitatis, nisi per negationem omnis termini circumscriptionis localis, & aptitudinalem coexistentiam ad infinitum spatium reale cum indiuisibili correspondentia totius substantiae Diuinæ ad quodlibet punctum spatij, ita nec habetur adequatus conceptus aeternitatis, nisi per negationem omnis termini circumscriptionis, durationis, & aptitudinalem coexistentiam ad infinitum tempus, cum permanentia vniformis vitae Diuinæ in ordine ad quodlibet instans temporis.

20. Quæri autem ulterius potest, an hæc perfectionem coexistendi infinito tempore, aeternitas formaliter habeat per negationem termini, an per aliquam rationem positivam. Scotus docet, haberi formaliter per negationem termini; nam, ea sublata, tolleretur aptitudo coexistendi ad infinitum tempus: Molina contra censet, haberi per rationem positivam. Sed distinctione opus est: nam proximè & formaliter prouenit ex negatione termini, remotè & radicaliter ex ipsa positiva perfectione talis durationis. Nam ex eo, quod est duratio Diuina, essentialiter postulat negationem termini; & ex negatione termini proximè habet, vt coexistere possit infinito tempore possibili.

21. Obijcies primo, quia multa videmur requirere ad rationem aeternitatis, quæ illi non comperunt, nisi dependenter à nostro intellectu, cum tamen aeternitas secundum omnia, quæ dicit essentialiter, cōpetat Deo independenter à nostro intellectu. Maior patet de negationibus, & respectu ad extrinsecum tempus. Resp. Negando maiorem: ad cuius probationem, nego tã negationes quam aptitudinē coexistendi infinito tempore, cōpetere aeternitati dependenter à nostro intellectu: nam ante omnem considerationem nostri intellectus, Deus caret principio & fine, & aptus est coexistere infinito tempore.

22. Obijcies secundò, nullum attributum Diuinum pendet ab aliquo extrinseco: sed aeternitas à nobis explicata, pendet à tempore possibili. Resp. Distinguendo maiorem: nullum attributum Diuinum pendet ab aliquo extrinseco in esse, & cōcedo; in cognosci, & nego. Constat de attributis omnipotentiae, & scientiae, quæ nequeunt cognosci, nisi per ordinem ad creaturas posibles, & cognoscibiles, etiam si ab illis non pendeant in esse. Esto igitur aeternitas cōcipi nequeat sine respectu & habitudine ad tempus extrinsecū, haud tamen ab illo in esse pendet. Est autem talis respectus de essentia aeternitatis, non formaliter, sed fundamentaliter sumptus; quo pacto dicit ipsam absolutam & intrinsecam perfectionem aeternitatis, connotato tantum tempore infinito possibili, tanquam

termino extrinseco, sicut accidit in alijs attributis respectu secundum dici.

23. Ex dictis infertur i. discrimen inter attributum aeternitatis, & immutabilitatis, tum quia hæc de formali importat solam negationem: illud, præter negationem, importat positivas connotationes, tum diuinæ existentiae, sine ullo principio & fine durantis: tum habitudinis coexistendi ad infinitum tempus, tum quia negatio, qua formaliter, completur immutabilitas, est negatio motus; negatio verò, qua completur aeternitas, est negatio temporis: negat enim aeternitas successionem, seu prioritatem & posterioritatem in durando, quæ formaliter pertinet ad tempus, quod est numerus prioris & posterioris. Vnde qua ratione motus distinguitur à tempore, distinguitur negatio motus à negatione temporis: atque adeò attributa ipsa immutabilitatis, & aeternitatis, quæ per huiusmodi negationes formaliter complentur.

24. Infertur secundò: Conuenientia, quam hæc duo attributa habent inter se in proxima radice, in qua fundantur: nam utraque proximè fundantur in necessitate essendi, in summa simplicitate, & puritate actus. Etenim ex necessitate essendi oritur, ut vita & existentia Dei sit incapax omnis inceptio- nis, & desitionis, & consequenter omnis prioritatis, & posterioritatis in durando. Ex simplicitate, ut sit incapax omnis compositionis, atque adeò omnis successionis duratiuæ. Ex puritate actus, ut sit incapax vltioris perfectionis, ac proinde vltioris perfectionis duratiuæ, ex iisdem radicibus immediatè oritur attributum ipsum immutabilitatis, ut supra ostendimus.

25. Infertur tertio: In Deo non esse plures aeternitates, sed vnam iuxta Athanasij symbolum, non tres aeterni, sed unus æternus. Ratio est, quia licet vnaquæque persona Diuina sit æterna, & vnumquodque attributum Diuinum, ut tamen æternitas importat attributum virtualiter distinctum à cæteris, in se vno claudit æternitatem omnium, quia importat durationem perfectissimam totius Deitatis. Sicut licet quælibet persona, & quodlibet attributum sit immutabile, infinitum, bonum &c. Prout tamen immutabilitas, infinitas, & bonitas important attributa à cæteris distincta, inuoluunt immutabilitatem, infinitatem, & bonitatem omnium personarum, & attributorum, quia vnumquodque importat attributum in suo genere perfectissimum & ædæquatum toti Deitati; non autem partiale & inadæquatum vnius tantum personæ, vel attributi.

S. Thom.

26. Ad primum primæ Resp. S. Thomam intelligendum esse de eo, quod fundare potest rationem mensuræ, quæ est duratio ipsa Diuina ut interminabilis, quo pacto apta est mensurare vitam & existentiam Diuinam; non autem de mensura ipsa formaliter, ut multi Thomistæ explicant.

27. Ad secundum nego consequentiam:

non enim necesse est, ut Patres aeternitatem cum tempore comparent in ratione mensuræ, sed in ratione existentiae, quæ antecedit rationem mensuræ: nam sicut res corruptibiles coexistunt in tempore, ita Deus in sua aeternitate. Nec inde sequitur, quodlibet aliud attributum contraponi posse tempori, quia nullum aliud attributum habet hanc conuenientiam in ratione durationis cum tempore.

28. Ad primum secundæ nego, ly *interminabile* æquè primò dicere negationem termini ac mensuræ, sed negationem termini per se primò; negationem mensuræ consequenter: ideo enim Deus est *immesurabilis*, quia caret termino; non contrà. Et hoc de mensura propriè dicta, nam mensura improprie dicta non repugnat Deo.

29. Ad secundum Resp. 1. Rationem mensuræ non esse tempori essentialem, sed accidentalem: est enim tempus mensura per opus intellectus, quatenus illud assumit ad mensurandum motum: nam adhuc esset tempus etiam si intellectus illud non assumeret ut mensuram. Resp. 2. Distinguendo maiorem: oppositorum immediatorum oppositè debent esse differentiae essentialis, concedo; oppositorum mediatorum, nego. Aeternitas autem & tempus non opponuntur immediatè, sed mediatè. Minor constat, nam aeternitas immediatè opponitur durationi creatæ ut sic, sub qua continetur æuum & tempus. Maior probatur, quia quæ mediatè tantum opponitur, supponuntur constituta per alias differentias priores: ut quia substantia mediatè opponitur quantitati, non constituitur, tanquam differentia essentiali, negatione ipsa extensionis, nam hæc supponit substantiam constitutam per aliam differentiam priorem, quæ est ratio ipsa persistens, quæ immediatè opponitur accideri ut sic. Quia igitur æternitas opponitur tempori mediatè, non potest primò constitui per differentiam, quæ immediatè opponatur tempori, sed qua immediatè opponatur durationi creatæ ut sic: & consequenter ratio, qua opponitur tempori, non est primò constituens æternitatem, sed proprietas consequens illam. Est autem ratio primo constituens æternitatem, eamque primò distinguens à duratione creatæ ut sic, negatio omnis termini cum indiuisibili & perfectissima permanentia in essendo.

30. Ad Fundamentum tertie. Nego antecedens: ad cuius probationem concedo, per eam primò, sed non adæquatè, distinguere ab omni duratione creatæ; quia æternitas, non solum in suo cōceptu inuoluit negationem termini, sed etiam perfectissimam permanentiam vitæ & existentie Diuinæ: negatio enim termini solum dicit carentiam principij & finis, sed præter hanc addit æternitas perfectissimam permanentiam vitæ & existentie Diuinæ; ergo non solum per illam, sed etiam per hanc adæquatè discriminatur à duratione creatæ.